

GĒNIJS

Pirms 500 gadiem 6. martā nelielā Itālijas pilsētiņā Kaprēzē — netālu no Florences — aristokrātu ģimenē piedzima dēls, kuru nosauca — Mikelandželo. Sešu gadu vecumā zēns zaudēja māti un palika kalpones uzraudzībā. Mikelandželo jau ļoti agri parādījās dotības uz zīmēšanu un veidošanu. A. Altajevs sava romāna «Laikmetiem pāri» nodaļā «Mikelandželo» raksta: «Kalponei darīšanu bija tik daudz, ka neiznāca vaļas noņemties ar Mikelandželo un pasargāt viņu no tēva niknajiem uzkliedzieniem un reizēm arī no dunkām, jo podesta ļaunojās, ka zēns apšvīkā ar ogli visus mūrus un žogus... Taču zīmēšana un veidošana zēnam bija kaislība, un nekādi rājieni, nekādi vārdi nespēja viņu no šās nodarbošanās atturēt.»

Jaunajam Mikelandželo, lai varētu nodoties mākslai, vajadzēja sacelties pret tēva gribu. Un pat tad, kad viņš jau bija slavens, viņam nebija nekā kopīga ne ar tēvu, ne brāļiem. Mikelandželo iecerēs ģimeni interesēja vienīgi tik daudz, cik par tām nāca naudas. Pats tēlnieks nekad neprata savu ģēniju un savu darbu novērtēt naudas vienībās!

Septiņpadsmit gadu vecumā Mikelandželo radīja savus pirmos darbus «Madonna pie kāpnēm» un «Kentauru un lapitu kauja». Slavai viņam atnesa marmorā izcirstā statuja «Bakha» (1496.—1497.) un skulptūru grupa «Pieta» (1498.—1499.). Mākslinieks tik ļoti mīlēja savu marmora «Pietu», ka uzrakstīja uz skulptūras savu vārdu, ko nekad agrāk nebija darījis.

1501. gadā Mikelandželo no sabojāta mormora blūča sāka veidot gigantisko statuju «Dāvids» (statujas augstums sasniedz gandrīz 5,5 m), kuru pabeidza 1505. gadā. Mikelandželo laikabiedrs arhitekts Vazari «Dāvidu» raksturoja šādi:

«Mikelandželo noņēma statujai pārklāju, un tik tiešām tā atņēma slavu visām statujām — mūsdienu un antīkām, grieķu un romiešu...»

1505. gadā pāvests Jūlijs II uzaicināja Mikelandželo uz Romu un uzdeva uzcelt grandiozu kapliču. Mākslinieks dedzīgi ķērās pie darba.

«Viņš gribēja veidot kalnus. Iecerējis kādu monumentu, Mikelandželo izšķieda gadus, akmeņlauztuvēs meklēdams piemērotus marmora blūkus un būvēdams ceļus to pārvadāšanai, viņš gribēja būt viss — inženieris, melnstrādnieks, akmeņkalis, visu gribēja veikt pats — celt pilis, baznīcas — viens pats. Viņš strādāja kā katordznieks. Pat ēšanai un gulēšanai viņš sev neatlicināja laiku,» tā Mikelandželo raksturo Romēns Rolāns.

Tāpat titānisku darbu Mikelandželo ieguldīja, apgleznodams ar freskām Vatikānā Siksta kapelas plafonu un veidodams Mediči kapliču.

«Ja kāds netic ģēnijam,» raksta Romēns Rolāns, «un nezina, kas tas ir, lai ielūkojas Mikelandželo. Šis cilvēks bija ģēnija apsēsts. Šķita, ka Mikelandželo ģēnijs bija svešs viņa dabai, tas bija kā iekarotājs, kas viņam uzbrucis un turēja viņu verdzībā. Te nebija nozīmes gribai un gandrīz var sacīt — tāpat arī sirdij un prātam. Tā bija vulkāniska pacilātība, titāniska dzīvība miesā un dvēselē, kuras bija par vāju, lai šo dzīvību apvaldītu.»

Iespēju ielūkoties šajā ģeniālajā cilvēkā, kurš bija gan tēlnieks, gleznotājs, arhitekts un dzejnieks un kura vārds kā viens no pirmajiem minams, kad runājam par Renesansi, jums dod izstāde «Mikelandželo», ar kuru varat iepazīties Ļeņina ielā 1a, 425. istabā, līdz 25. martam.

I. UNGURE